

frit at kunne planlægge den haardt tiltrængte Ordning paa Statsbanen mellem Aarhus og Randers. Og endvidere: Det var Ministerens Hensigt i indeværende Samling at fremsætte et Lovforslag om et Dobbeltspor fra Aarhus til Randers, og dersom et saadant Lovforslag vedtoges, saa Ministeren ingen Hindringer for en Forlængelse af Eneretsbevillingen for den elektriske Bane, men Ministeren kunde tænke sig den Mulighed, at Rigsdagen vilde foretrække en dobbeltsporet Dampbane fra Aarhus med Højbane over Havnen forbi Riis Skov og i lige Linie derfra til Randers, og han maatte derfor sikre Staten Frihed til at disponere, selv om de i den elektriske Bane interesserede Kommuner derved maatte give Afkald paa at se den længe forberedte elektriske Bane gennemført.

Endvidere vil jeg gerne fremhæve følgende: Paa Ministerens Spørgsmaal, om Egnens Befolkning vilde være tilfredsstillt ved Anlæg af et Dobbeltspor paa den jydsk Længdebane paa Strækningen Aarhus—Langaa—Randers eller muligvis ved en dobbeltsporet Statsbane i lige Linie mellem de to Købstæder — en Bane, der ifølge Sagens Natur kun kunde faa et begrænset Antal Stationer —, svarede Bestyrelsens Formand, at Spørgsmaalet ikke havde været drøftet i Bestyrelsen eller i Repræsentantskabet, saa Bestyrelsen var paa nærværende Tidspunkt ude af Stand til at udtale sig om Kommunalraadenes og Befolkningens Stilling dertil. Bestyrelsesmedlem, Sogne- raadsformand for Søby—Skader—Halling Karl Nielsen, Villendrup, udtalte, at Anlægget af et Dobbeltspor paa Længdebanen ikke havde nogen synderlig lokal Interesse for Befolkningen i den elektriske Banes Op- land, men formentlig vilde Befolkningen være tilfreds med Anlægget af en Statsbane som af Ministeren antydet, dersom det skulde vise sig ugørligt at gennemføre den elektriske Jernbane; Trangen til en Bane var overordentlig stor, og noget var bedre end intet.

Det fremgaar tydeligt af disse Citater og af hele den Forhandling, der blev ført mellem den daværende Bestyrelse for Selskabet til Anlæg af en elektrisk Bane og Ministeriet, at det ikke var Egnens Befolkning, der ønskede Ændringen med Opgivelsen af den elektriske Bane og Anlægget af en dobbeltsporet Bane fra Aarhus til Randers. Som der blev udtalt: Befolkningen vilde kunne finde sig tilfreds dermed, hvis det andet ikke kunde gennemføres, idet noget var bedre end intet.

Resultatet af Rigsdagens Overvejelser

blev, som bekendt, at der blev vedtaget en direkte dobbeltsporet Bane fra Aarhus til Randers. Denne Ordning havde to Formaal: for det første at tilfredsstille en trafikal Trang, der efter Statsbanernes Mening var til Stede, og for det andet at yde Egnen en Erstatning, fordi den ikke kunde faa Lov til at bygge sin egen Bane. Det var altsaa et Tilbud til denne Egn fra Statens og Lovgivningsmagtens Side, et Tilbud, hvortil der var knyttet visse Betingelser, nemlig at Egnen skulde yde, jeg tror det var 7 000 Kr. pr. Banekilometer, foruden at den skulde afholde visse Udgifter, der havde været ved Forarbejderne til den elektriske Bane.

Dette Tilbud med disse Betingelser blev modtaget af Egnen, og jeg kan derfor ikke se rettere end, at det, der blev gennemført, var i hvert Fald noget i Retning af en Overenskomst mellem Lovgivningsmagten og denne Egn, der havde ønsket en anden Bane, en lokal Bane, som den imidlertid ikke kunde faa Lov til at bygge, fordi Staten og Lovgivningsmagten ønskede en Statsbane løbende gennem Egnen. Naar nu to Parter saaledes har indgaaet en Overenskomst, synes det mig ikke helt rigtigt, at den ene Part pludselig, uden at føre nogen som helst Forhandling med den anden Part, gaar til at ophæve en Overenskomst, som den ikke længere synes om. Jeg ved meget vel, at Lovgivningsmagten som den højeste Magt her i Landet kan gennemføre en saadan Ordning, men jeg henstiller til ærede Medlemmers Overvejelse, om den har moralsk Ret til paa egen Haand at ophæve en Overenskomst, som er sluttet mellem to Parter.

Den paagældende Egn's Befolkning har ikke været urimelig at have med at gøre. Den har under de vanskelige økonomiske Forhold, hvori Samfundet og Staten har befundet sig i de sidste Aar, været villig til at finde sig i, at Gennemførelsen af disse Baneanlæg trak ud, fordi den fandt, at Resignation fra Befolkningens Side, ogsaa med Hensyn til Jernbaneanlæg, var paa- krævet, og jeg tror ogsaa, at denne Befolkning er villig til at tage Hensyn til de økonomiske Forhold i Fremtiden. Uden at have noget Mandat til at udtale mig derom kunde jeg tænke mig, at man f. Eks. var villig til at forhandle om, at Højbanen fra Aarhus Hovedbanegaard til Østbanegaarden eller Riis Skov ikke gennemføres i de første Aar, og jeg kunde ogsaa tænke mig Muligheden af, at man var villig til at forhandle om Udskydelse af det ene Spor, saa at der foreløbig kun blev lagt eet Spor